

faláig nyúlt. Az épületszárny közepén fennmaradt kapu műformái, valamint Csáky Antalhoz köthető bélyeges téglák alapján ezt az épületet a 18. század közepe táján megújíthatták, nyílásait átalakították. Ekkor nyerte az épület Ny-i homlokzata a 19. század közepi ábrázolásokon megőrzött egységes képét. Csekély mennyiségű kerámia- és kályhacsempe leletanyag került elő a 15–18. századból. Kiemelendő egy nagyméretű, 17. századi üvegkupa nagyobb töredéke. Az épület falkutatását Fülöp András végezte.

TOMKA GÁBOR

272. Szentendre, Római tábor

(MRT 7. k. 28/1 lh.)

(Pest megye) Ró

A szentendrei római tábor déli falszakaszának, patkó alakú tornyának és a hozzá kapcsolódó belső építményeknek a kutatását és egy zárt kőtár felépítését a 2003 augusztusában–szeptemberében Magyarországon megrendezésre kerülő, XIX. Nemzetközi Limeskongresszus apropóján szeretnénk volna megvalósítani. A terv első lépéseként régészeti kutatást kellett végezni a tervezett új kőtár épületének helyén, hogy annak felépítésével egyben a tábor – távlati tervekben szereplő – régészeti és műemléki helyreállításával is összhangban álljon a most felépítendő épület.

A feltárás 2002 júliusában és novemberében, két részletben zajlott. Kutatóárkainkat a kőtár leendő helyén jelöltük ki, ahol az eddigi feltárásokat összegző, az MRT 7. kötetében megjelent térkép még kutatatlan területet jelzett. E térkép alapján a területünktől É-ra fekvő telken az 1940-es években dr. Nagy Tibor régész egy nagyméretű épület részletét tárta fel, melynek déli része – az alaprajza szerint – nem került feltárássra. Reményeink szerint az épületnek a jelenlegi kutatási területen kellett volna folytatódnia.

Az É-D-i és K-Ny-i szelvényekkel megkutatott területen azonban nem kerültek elő a már ismert épület további falai. A felszíni, mintegy 50 cm-es réteg arról tanúskodik, hogy itt már egyszer volt egy nagy felületre kiterjedő régészeti feltárás, de erről az esetleges kutatásról nincs semmi adatunk. A másik lehetőség, hogy az elmúlt évszázadban a területet feltöltötték – erre utal egy a 20. sz. 20-as éveiben készülhetett képeslap és a felszíni réteg kevés régészeti lelete, de aránylag sok újkori tárgya. (Itt említjük meg, hogy az ásatás során 3 pénz került elő: egy Kr. u. 4. századi kisbronz érem az ásatási terület északi részén az 1. ásónyomból és két, a 20. sz. közepén vert aluminium fillér a feltárás mélyebb, de bolygatott rétegeiben.) A bolygatatlan rétegekben is nagyon kevés régészeti lelet és omladék került elő, köztük néhány bélyeges tegula töredéke. A régészetileg legjelentősebb lelet az egy helyen talált, tíznél több, több típust képviselő, díszített, ólom tükörkeret és a kerek, bronz tükörlapok.

MARÓTI ÉVA

273. Szentes, Derekegyházi-oldal

(Csongrád megye) H

A Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézete és a Szegedi Biológiai Központ Genetikai Kutatóintézete által vezetett: *A történeti genetika a magyar ethnogenezis kutatásában* című NKFP pályázati program keretében, a 2002. évben három Csongrád megyei honfoglalás kori temető hitelesítő feltárással került sor. A genetikai mintagyűjtés regionális szempontjait figyelembe véve 2002-ben Csongrád megye területét, Szentes határát választottuk ki kutatási régióknak, ahol néhány, Csallány Gábor által a 20. század első felében már részben feltárt 10–11. századi temető hitelesítő feltárást kívántuk elvégezni. Az ásatás az MTA Régészeti Intézete és a szegedi Móra Ferenc Múzeum közös munkája volt.

Csallány Gábor 1940-ben Szentes, Derekegyházi-oldal nevű határrészében, Berényi Benjamin 129. számú tanyájának földjén – a tulajdonos leletbejelentését követően – egy honfoglalás kori temető négy sírját tárta fel (ásatási dokumentáció: KJM RégAd: 55-84/5 és 401-95, MNM RégAd: 116. D. III; leletanyag: KJM RégGyűjt: 55.14.1-5, 55.20.1, 55.26.1-18, 57.10.1-5, 82.4.1-4. és valószínűleg 55.20.1; közlés: FolArch (3-4) 1941, 182–186). Bálint Csanád 1968-ban, az akkor már Szentesen lakó öreg Berényivel járt a lelőhelyen, ásatást azonban nem kezdeményezett. A helyszíni szemléjéről készült beszámoló (MFM RégAd: 94-76) adatait követve az 1971-es kiadású, 1:10 000-es léptékű térképen megtalálható a Berényi B.-tanya, sőt azok a dűlőutak is, amelyeket Csallány Gábor a temetőtérképén megnevez. Ez a terület a várostól 2 km-re DK-re található, a ma D-3 elnevezésű táblában. Több helyszíni szemle során a rendelkezésünkre álló távolságadatok visszamérésével sikerült megtalálnunk az elszántott Berényi-tanya valószínűsíthető maradványait, és ettől D-re egy – a környezetéből mindössze 50–60 cm-re kiemelkedő – domb D-i oldalán kijelöltük a feltárás helyét.

2002. szeptember 2–19. között 1217 m²-t tártunk fel egyetlen nagy szelvényben (ásatási dokumentáció: KJM RégAd: 559-2003; fotódokumentáció: KJM Fotótár: 11238–11306; leletanyag: KJM RégGyűjt: 2002.3.1–106). A temető egészét megkutatva, a sírok környezetét 15–30 m távolságban átvizsgálva megállapítottuk, hogy egy nyolc sírből álló, egysoros kiscsaládi temetőt rejt a lelőhely. A sírok közül négyet már ismertünk Csallány Gábor feltárása nyomán, továbbá megtaláltuk az 1940-es ásatás kutatóárkait is, összesen tíz eltérő méretű árkot. Csallány Gábor a sírsor É-i végén lévő 4 sírt közölte. Az 1. és 2. sír csontanyagát – keveredve ugyan – de szinte teljes egészében megtaláltuk a kutatóárok alján. A csontkupacok kibontása során leletanyagot is találtunk a korábban már feltárt sírokban, így a temetőtérkép mellett, a sírokból ismert tárgyak alapján is azonosíthatók voltak az egyes temetkezések.

A korábban ismert négy sír mellett négy újabb temetkezést is feltárunk a sírsor D-i végén. Csallány Gábor – a tanyatulajdonos elmondása alapján – leírta, hogy